

Gazdag életpályák és eltökéltség, ami bennük rejtőzik

2023 februárjától új vezetők állnak a Nemzeti Művelődési Intézet élén. Két elhivatott szakember, akik sokoldalú tudással és proaktív gondolkodással tekintenek a feladatra. Novák Irénnel és Sonkoly Jánossal pályájukról, terveikről beszélgetve nem csupán egy szép kihívás, hanem a személyes küldetésstudatuk is körvonalazódik számunkra: odaadással és nyitottsággal dolgozni a magyar közművelődésért, nemzeti értékeink közvetítéséért. Beszélgetésünk során bemutatkoznak a Nemzeti Művelődési Intézet új ügyvezetői, és lendületük talán ezúton is magával ragad bennünket.

Változó világ, naprakész tudás

Szakmai életútjuk nyitottságról és folyamatos tette készségről tanúskodik. Mindketten sokféle szaktudást szereztek, miből született ez az igény a folyamatos tanulásra?

Novák Irén (NI): A mai világ megköveteli egy vezetőtől, hogy reflektáljon a változásokra és folyamatosan keresse a dolgok mozgatórugóját. Egy ismert amerikai humorista mondta egyszer, ha sikeres akarsz lenni, a dolog nagyon egyszerű: érts ahhoz, amit csinálsz, szeresd, amit csinálsz, és higgy abban, amit csinálsz! Számomra a sorrend kicsit más volt, ezt be kell vallanom. Pont fordított. Először jött az a furcsa belső nyugtalanság, hogy alakítója legyek a környezetemnek. Hittem benne, hogy értékes dolgokat lehet megvalósítani egy kisebb közösségben is. Majd rájöttem, hogy ezt mennyire szeretem csinálni, és milyen sokat kell még tanulnom. És ez azóta is tart.

Az első diplomámat az Eszterházy Károly Főiskolán szereztem, majd a Budapesti Corvinus Egyetemen a kulturális turisztikai menedzser, a Debreceni Egyetemen pedig a kulturális mediáció képzéseket végeztem el. Az egyetemi tanulmányok mellett őszintén hiszek a vezetői és szervezettefejlesztési tréningek hatékonyságában, de számos továbbképzésen, workshopon és tréningen is részt vettem már. A Nemzeti Művelődési Intézet képzésein talán már korábban is találkozhattunk, mivel a közművelődési intézményvezető végzettséget és a közművelődési kiválóság modell képzéseket is elvégeztem. A kultúra és közművelődés kölcsönhatásban van a világban zajló folyamatokkal. Ezért ki kell tekintenünk és figyelemmel kísérni a legkorszerűbb technológiákat, vállalatirányítási stratégiákat, társadalmi változásokat és minden olyan folyamatot, amely megváltoztatja az emberek életét.

Sonkoly János (SJ): Én azon kevesek közé tartoztam, akik már az általános iskolában határozott elképzeléssel rendelkeztek a jövőjükéről. Amikor kinyílt előttem a világ, akkori terveimet nem adtam fel, csak kiegészítettem. Programozó matematikusnak vagy közgazdásznak készültem, az egyetemi felvételinél pedig a szerencsére bíztam, melyik sikerül. Így közgazdász lettem, és a békéscsabai Tessedik Sámuel Főiskolán szereztem diplomát pénzügyi szakon, majd ezt a vonalat tovább erősítve 2006-ban a Szegedi Tudományegyetem pénzügyi informatika szakán egy másik közgazdasági végzettséget. Ahogy elkezdtem dolgozni, rájöttem, hogy a pénzügy területén további tudásra is szükség van, így előbb a regisztrált mérlegképes könyvelő és adótanácsadó képesítés, majd a közbeszerzési referens végzettség következett, de voltam banki hitelközvetítő is. A szakirányú végzettségeken túl rendkívüli módon érdekel az agrárium, ezen a területen is több képzést végeztem el.

Milyen szakmai életút vezetett a Nemzeti Művelődési Intézet ügyvezetői megbízatásához?

NI: Idén lesz huszadik éve, hogy közművelődési területen dolgozom. 2003-ban a szülőfalumban, egy háromezer lelkes Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei településen kezdtem pályafutásomat egy integrált intézményben. Ott hoztam létre az első művelődő közösségemet.

Szüreti felvonuláskor a szomszéd faluból jöttek táncolni a gyerekek, és akkor határoztam el, hogy saját tánc csoportot kell szerveznünk. Amikor hét év után eljöttem Gesztelyből, már 50 gyerek táncolt 2 csoportban és még a mai napig aktív a közösség, amire nagyon büszke vagyok. Ezt követően a miskolci városi rendezvények szervezését bízták rám, majd a Művészetek Háza vezetését. Itt már egy év után látható volt, hogy a ház ismét a város kulturális életének egyik kulcsszereplője lett, így felkértek a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. vezetésére. Ez a város legnagyobb kultúraközvetítő intézménye közművelődési fő tevékenységgel, de turisztikai és rendezvényszervezési területen is komoly feladataink voltak, így megtapasztalhattam, milyen fontos, hogy egy város kulturális életére egy komplex egységként tekintsünk.

Óriási tapasztalat volt a több tízezer fős városi rendezvények, nemzetközi fesztiválok, diplomáciai események szervezése, összehangolni kilenc telephely több mint száz szakemberének munkáját. Nem csak nagyságrendileg volt kihívás, hanem szakmailag is, hiszen hozzánk tartozott a Kocsonyafesztivál, de a Diósgyőri vár és a Lovagi Tornák Tere, a Művészetek Háza és a településrészi művelődési házak is, valamint azok a kisközösségek, amelyek egy-egy település életében nagyon fontos szerepet töltenek be. 95 művelődő közösséggel dolgoztunk együtt, ezek között volt népdalkör, citerazenekar, mazsorett, formációs táncegyüttes, nyugdíjas klubok, tehát minden, ami előfordulhat a közművelődés területén.

Pályám során tudatosítottam, hogy a közösségek kulturális életünk kiemelt mozgatórugói, igazi gyöngyszemek, amelyeket összefűzve egy kistélepülésnek vagy épp megyei jogú városnak igazi ragyogást adhatunk. De megtapasztalhattam a nagyrendezvények, nemzetközi fesztiválok, konferenciák, szakmai megmérettetések szervezését is. Egy közel egymilliárd forint éves költségvetésű gazdasági társaság irányítását láttam el, tehát nem csupán a szakmai színvonalra, hanem a gazdálkodásra is gondot kellett fordítanom. Így sikerült hat év alatt megháromszorozni a saját bevételünket úgy, hogy nem profitorientált, hanem értékorientált intézmény tudtunk maradni. Ezt annak köszönhettem, hogy kiváló kollégákat sikerült megszólítani, akik a mai napig kiemelkedőek a szakterületükön.

SJ: A vállalkozói szektorban kezdtem a pályafutásomat, dolgoztam felszámolással foglalkozó gazdasági társaságnál, ahol megismerhettem, milyen hibákat követhetnek el a vállalkozások, majd egy tízmilliárdos árbevételű agrár cég következett, ahol a készletgazdálkodásért feleltem. 2009-ben átnyergeltem a közszférába, a Békés Vármegyei Önkormányzatnál működött egy közművelődéssel foglalkozó terület és én annak voltam a pénzügyi vezetője közel 2 évig. Ott belefolytam a teljes operatív munkába, majd megismertem és megszerettem a közművelődést. Ezt követően a Munkácsy Mihály Múzeumban töltöttem egy rövid időt, majd közel 2 évig Békés vármegye legnagyobb szociális intézményében. Akkor Závogyán Magdolna, a Nemzeti Művelődési Intézet főigazgatója felkért, hogy vállaljam el a vagyongazdálkodással kapcsolatos feladatokat. Arra kaptam felkérést, hogy kialakítsam, felépítsem az intézmény vagyongazdálkodásának a rendszerét. Óriási szakmai kihívás volt, de még szükségét éreztem egy szakmai kitekintésnek, ezért elvállaltam egy kiemelt uniós projekt pénzügyi vezetésének feladatait. Majd ügyvezető asszony ismét megkeresett a vagyongazdálkodási feladatokkal, amit örömmel vállaltam, és most ismét újabb kihívások állnak előttem az ügyvezetői szerepkörben.

Kihívások és személyes válaszok

Hogyan látják, milyen kihívások és hangsúlyok jellemzik majd a munkájukat?

NI: A Nemzeti Művelődési Intézet rendkívüli eredményeket ért el az elmúlt tíz évben, akár a jogszabályi környezetet, akár a szakember utánpótlást, vagy a mintaprojekteket nézzük. Ezen az előremutató, értékteremtő úton szeretnék én is továbbmenni. Végtelenül fontos számomra, hogy minden tekintetben megbecsüljük a közművelődésben dolgozó szakembereket, hiszen ők jelentik a közösségeink lelkét, akik előmozdítják és ösztönzik az értékteremtést. Ez a megbecsülés a következő generációknál is

fontos, hiszen a mi területünk is szembesül azzal, hogy nehéz megszólítani a fiatalokat. Vonzó perspektívát kell nekik mutatnunk, ez kiemelt célom lesz a vezetésem ideje alatt. Ennek egyik eszköze a mentorálás lehet. Azt a saját pályámon is megtapasztaltam, hogy egy jó mentor célokat, hitet és erőt is tud adni. Szerintem mindenki vissza tud emlékezni olyan pillanatokra az életében, amikor eldőlt, milyen irányt vesz a sorsa. Fontos, hogy ilyenkor legyen ott valaki melletted, aki hisz benned és segít, hogy te is higgy saját magadban. Az erődben, a tehetségemben. Kellenek a lehetőségek a fiataloknak, az ösztöndíjak, a képzési programok. De azt gondolom, talán még fontosabb, hogy legyenek mentorok az életükben, akik segítenek elindulni egy úton. Az újabb, úgynevezett z és alfa generációknak erre különösen szüksége van, hiszen jóval személytelenebb világban szocializálódnak. Az idősebb kollégák számára a mentor, a fiatalabbaknak a mentorált szerepkör nyithat új perspektívákat.

Úgy tűnik, ezt a területet különösen magáénak érzi...

NI: Mentorként én magam is sokat tanultam a fiataloktól arról, hogyan kell motiválni, szélesíteni a látókört és egy szervezetnek dinamikát, igazi lendületet adni. Egy cégben, egy intézményben minden apró – mondjuk úgy – csavarnak megvan a helye és a nélkülözhetetlen szerepe. A tapasztalt, rutinos kollégáknak és a lelkes újoncoknak egyaránt. Fontosnak tartom, hogy mindenki nyitott legyen a másik gondolataira, ötletei irányában, ne köbe vésett rutinok, hanem folyamatos ártérkelés és proaktivitás jellemezze a munkát. Egyszóval, én őszintén bízom mindazon kollégáimban, akik elkötelezettek, és teljes szívvel és lélekkel valami jót és értékeset akarnak létrehozni.

A Nemzeti Művelődési Intézetre már alapítása óta jellemző a mindezt magába foglaló, stratégiai tudatosságon alapuló munkavégzés. Erre a napi működésben és a célok tekintetében egyaránt szükség van. Kárpát-medencei viszonylatban kell gondolkodnunk, a közművelődést pedig továbbra is hálózatba szervezni. Az intézet értékeire, jó gyakorlataira alapozva erősíteni a határokon átvívelő, országos és helyi társadalmi beágyazódását, ismertségét és elismerését. Mindeközben gondot kell fordítanunk intézményeink arculatára, a társadalomban kialakult imázsának formálására, kommunikációs csatornáinkra, hálózatainkra, a belső képzési kínálatunk és tréningrendszerünk folyamatos korszerűsítésére. Szeretném megismerni a kollégákat országszerte, tovább ösztönözni a jó gyakorlatok kialakulását, és a tapasztalatmegosztást. Egy olyan szakmai közösséget létrehozni, amely ösztönzi és támogatja egymást.

SJ: Az én szakterületem egy stabil háttértámogató funkciót tölt be. Az a feladatunk, hogy minden feltételt megteremtünk ahhoz, hogy a kollégák hatékonyan végezhesék a munkájukat. Ha jól működik a rendszer, szinte észrevétlen, de amint valamilyen hiba adódik, a szakmai munka láthatja kárát. A vagyongazdálkodás egy kulcsterületet jelent, hiszen egy alapvető feltételrendszer a működéshez. Én ügyvezetőként szeretnék élni azzal a lehetőséggel, hogy erősítem a háttértámogató funkciót, kicsit kiemeljem, de tiszteletben tartva azt, hogy ez egy szakmai intézet. Semmiképpen nem megelőzve. Arra fogom helyezni a hangsúlyt, hogy a kollégák minél gördülékenyebben, könnyebben tudják végezni a feladatukat, természetesen figyelembe véve a jogszabályi környezetet, a költségvetési korlátokat és a meglévő vagyont is.

*Az embert munkájáról és talán családjáról ismerni meg...
Tudnának adni némi betekintést, milyen légkör várja otthon
Önöket?*

NI: Néhány éve Miskolcon lakunk 22 éves Marci fiammal, aki a Miskolci Egyetemen tanul közgazdász marketing szakirányon. Szinte belenőtt a közművelődésbe és a kultúráközvetítésbe, számára teljesen természetes volt, hogy a maga módján ő is részt vállaljon benne, anélkül, hogy ezt erőltettük volna. Most gyakornok a Miskolci Egyetem kommunikációs igazgatóságán, de nem állnak távol tőle a rendezvények. Rendszeresen dolgozik különböző fesztiválokon, nagyrendezvényeken, így lehet, hogy a jövő utánpótlása itt van a szomszédban. Fontos tapasztalat volt édesanyaként megismerni azokat a kihívásokat, amelyekkel a fiatalok szembesülnek. Nem csupán szakemberként, hanem szülőként is úgy látom, hogy hitet, értékeket és nemes küldetést kell adnunk gyermekeinknek, mert általuk élnek tovább hagyományaink és válnak a mindennapok részévé.

SJ: Egy Békés vármegyei ötezer lelkes településen élek a feleségemmel és két csodálatos gyermekemmel. Tomi fiam 15 és fél éves, most középiskolás. Dóra lányom pedig hatodikos, ő most töltötte a 12. életévét. Mind a kettő ügyes, okos, szép. De hát a szülőknek mindig is a gyermekei ügyesek, okosak, szépek. Igazán szerencsés és büszke ember lehetek.